

Все още са твърде малко сведенията за състоянието на животинския свят по нашите земи в миналото. Често оскъдните източници съдържат само сведения за видовете животни или за разпространението на едно или друго животно, но подробности около значението, използването или числеността им почти няма.

Един интересен източник на данни от подобен род е издадената през 1991 г. научна брошура на проф. д-р Петър Петров със заглавие „Търговски връзки между Видинския край и Дубровник през XVIII век“. Тя съдържа разнообразни търговско-стопански данни за търговския обмен между двата балкански града по онова време. Макар че общо 12-те книги (регистри) на карантинната служба на гр. Дубровник да обхващат само един период от 38 години (14.06.1725-19.10.1763 г.) от 74-те записи за внасяни в Дубровник стоки от Видинско се съдържат много интересни данни. От тях 72 се отнасят за Видин и само 2 за Цибър (днешното село Долни Цибър). Според самия проф. Петров, липсват сведения за периодите на най-оживена търговия (1700-1716; 1742-1745; 1756-1759) и от общо 120 търговци по регистъра са упоменати само 47. Въпреки това, в крайна сметка от разпръснатите и непълни сведения научаваме, че през този 38-годишен период само от Видинския край и само за Дубровник са били изнесени следните животински продукти от ловни животни: 101 кожи от дива котка и още една бала, съдържаща неупоменат брой котешки кожи, 30 кожи от мечка, 14 кожи от язовец и още 81 кожи и един вързоп с кожи на дива котка и язовец, упоменати заедно, 2 кожи от видра, 17 кожи от лисица, 10 кожи от благороден елен, 11 кожи от вълк, 30 бали (вързопи) от кожи на див заек, 66 кожи от рис, както и 11 кожи от неуста-

ДИВЕЧЪТ ВЪВ ВИДИНСКО ПРЕЗ XVIII ВЕК

Златозар Боев

новен вид бозайник, споменат като gingie (джинджъе). Тъй като регистрите се водели на латински език, и gingiliphus на латински означава кикот, еквив смях, склонни сме да допуснем, че става дума за чакала. Провлеченият му вой от мнозина се наподобява и на ехиден смях, на плач и т.н. Не е изключено тази му особеност да е намерила израз и в латинското му име. Това са предположения, но ако се докаже, че става дума за кожи от чакали, уловени във Видинския край през XVIII век, за зоолозите тази информация би била от особено значение. Днес чакалът се е разселил далеч извън пределите на Балканския полуостров. Чакали се отстрелват дори в Унгария. Преди 50 години обаче той беше пред изчезване от пределите на страната и се беше запазил само в Странджа. Затова всички данни за миналото му разпространение са от важен интерес за науката.

В регистрите фигурират и данни за изнесени общо 452 варела с рибен хайвер от трима търговци, товарът на всеки от които само на един път включвал по 150 варела... Не се посочва от какви риби е добиван хайверът, макар че е логично да допуснем, че това са били предимно едрите, вероятно есетрови риби, ловени в р. Дунав.

Както се вижда, приведените данни се отнасят за 10 вида едри ловни бозайници. За бобър обаче вече не се споменава. По запазени източници, според Николай Боев (1956), боброви кожи от България се изнасяли масово за Дубровник през почти целия XVII век. Видинския край съчетаващ равнинните гори със средните речни течения на множеството протичащи тук реки (Тополовец, Войнишка, Видбол, Чичилска, Скомля, Ар-

чар, Нечинска, Чупренска, Лом и др.) предоставял добри условия за разселването на бобъра. Фактът, че сред повече от 600 кожи на дива бозайници бобърът нито веднъж не е споменат и то тъкмо от този край, очевидно показва, че през втората третина на XVIII век вероятно този ценен ловен бозайник вече е бил изчезнал от страната.

Интересен е и фактът, че са били изнесени и 66 кожи от рис - повече от кожите на мечка, вълк, язовец и видра, взети заедно. Това показва, че все пак рисът не е бил такава рядкост за лесовете на Западния Балкан по онова време. Днес, както знаем, тази красива „европейска пантера“ в страната е изтребена и повече от 50 години никой не е виждал това красиво и величествено горско животно.

По данни на самия П. Петров, обработил регистрите, Видинския край бил на първо място по интензивност на търговските връзки с дубровнишките търговци след Русенския и значително изпреварвал Пловдивския и Софийския. Затова съдържащите се в него сведения за нас имат още по-представителен характер, като извор за историята на лова у нас.

Макар и госта откъслечни, тези данни хвърлят известна светлина върху значението на лова в търговските контакти на България в миналото. Редовното и широко присъствие на продукти с животински произход (макар и сурови, необработени) показва, че богатствата на разнообразната българска природа се ползвали нашироко, а ловът като стопанска дейност е имал важно място в бита на много българи от този край.